

M. Saim UYSAL

Enflasyon sorunu çözüyor mu?

8.11.2019

2019 Ekim ayı enflasyon oranları açıklandı. Yıllık TÜFE beklentilere paralel %8.55'e ÜFE de %1.70'e geriledi. Son üç yılın en düşük enflasyonu. Ekonomiden sorumlu bakan "Enflasyonla mücadelede atılan adımlar meyvelerini vermeye devam ediyor." diyerek kararlı duruş sergilediklerini beyan etti. Gerçekten fiyat istikrarı konusunda kararlı duruş gösterilmekte midir? Üç yıl önce Aralık 2016 ya (TÜFE %8.53) ulaşmış olmak sorunu çözmeye başladığımızı gösteriyor mu? Bundan emin değiliz. Zira izlenen para ve maliye politikaları birbiriyle uyumlu olmadıkları gibi "Baz etkisi" ve "resesyon" nedeniyle gelinen noktada Merkez Bankası orta vadede enflasyonu %5'e indirebilecek "kredibilite"ye ve bağımsızlığa sahip mi tartışmaya açık bir konu.

Öncelikle gelinen %8.55'lik TÜFE oranının kırılğan ülkeler (Güney Afrika %4.10, Brezilya %2.89, Endonezya %3.13, Hindistan %3.90) ortalaması olan %3,52'nin hayli üzerinde olduğunu belirtelim. Ekim ayında enflasyon sepetindeki 418 maddenin 289 unun ortalama fiyatları arttı. Aylık artış oranı %2 oldu. Ocak-Ekim 2019 on aylık artış oranı %10.59, yıllık oran olan %8.55'i geçti. On iki aylık ortalamalara göre ise Ekim ayındaki TÜFE artışı 16.81. Enflasyonla hayat pahalılığı (fiyatların yüksekliği) kavramları birbirine karıştırılıyor. Enflasyon düşüşü fiyatların düşüşü anlamına gelmiyor. Sadece sepetteki 418 maddenin fiyatlarındaki artış hızının yavaşladığını ancak artmaya devam ettiğini gösteriyor. Diğer yandan her tüketicinin tüketim kalıbı farklı. Bu nedenle tüketicilerin hissettikleri enflasyonlar da farklı oluyor. Merkez Bankası enflasyondaki düşüş nedenlerini; gıda fiyatları ve ithalat fiyatlarındaki aşağı yönlü güncellemeler ile cari dengenin kur üzerindeki baskısının azalması, enflasyon beklentilerindeki iyileşme ile jeopolitik gelişmelerin pozitif dönmesi olarak açıkladı. T.C.M.B Ekim/2019 enflasyon raporunda tahminler üzerindeki riskleri şöyle sıraladı: CDS oynaklığı, para – maliye politikası eşgüdümü, kredi piyasasındaki riskler, gelişmekte olan ülkelere sermaye akımları belirsizliği, girdi fiyatlarındaki oynaklık. Merkez Bankasının uzun süredir orta ve uzun vadeli enflasyon hedefi %5. Ancak bu hedefi realize etmesi bir türlü mümkün olmadı. Bugün baz etkisi (bir önceki yılın aynı ayındaki yükseklik) nedeniyle TÜFE'nin %8.55'e

gelmesi sorunu çözdüğümüz anlamına gelmiyor. Bu süreçte alacağımız hayli mesafe var.

Ekonomi politikasındaki karar mercilerinin ilk çıkış noktasında kalıcı fiyat istikrarını hedeflemeleri yetmez. Bunun sürdürülebilirliği önemli. Aynen bir yüksek bir düşük büyümeli süreçler gibi. Tek haneli belirlenen enflasyon hedefine tüm piyasa aktörleri inanmalı. 2020 yılı hedefi %8,5 iken piyasalar %12 beklentisinde. Merkez Bankası gerçekten bağımsız niteliğini kazanarak piyasaları artan kredibilite ile ikna etmeli. Sürdürülebilir fiyat istikrarı sağlanması halinde olağandışı şartlar hariç zaten faiz hadlerinin ve döviz kurlarının istikrar kazanması ile üretim ve yatırım tekrar ivmelenecek ve sürdürülebilir büyüme yolunda önemli aşamalar kaydedilebilecektir. Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus enflasyon faiz arasında makul bir reel faiz marjı olmalıdır. Bu günkü gibi negatif olmamalı. Geriye dönük ücret – fiyat endekslemeleri terk edilerek rasyonel fiyatlara yol açılmalı.

Bugünkü gibi kamu bankaları aracılığıyla piyasaya para sürerek gevşek maliye politikası izlenmesi halinde sıkı diye belirtilen para politikasının orta ve uzun vade de istenilen sonuçları vermesi mümkün olmuyor. Merkez Bankası başkanı da maliye politikasının fiyat istikrarı ve makroekonomik dengelenmeye odaklı bir biçimde belirleneceğini varsaydıklarını ifade ediyor. Ayrıca yüksek borçluluk düzeyi ile ithale dayalı bir üretim ve ihracat yapısı kırılganlığı arttırdığından döviz şoklarına neden olmakta ve bu da enflasyonla mücadeleyi zorlaştırmaktadır.

Enflasyon, ekonomik büyümeyi olumsuz etkileyen kontrol edilemezse krizlere neden olan, rekabet gücünü azaltan, istihdamı olumsuz etkileyen, dolarizasyonu arttıran ve gelir dağılımını bozan bir olgudur. Bu sorunu öncelikle sürdürülebilir şekilde çözmeden makroekonomik dengeleri (büyüme, faiz, yatırım vs..) tesis etmek mümkün değildir.